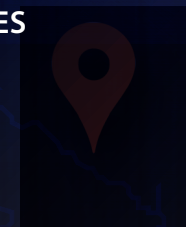

PRIRUČNIK O PRIMJENI PRAVILA O DRŽAVNOJ POMOĆI
ZA PROJEKAT FINANSIRAN IZ STRUKTURNIH FONDOVA EU,
IZ DRUGIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZAJEDNICE
ILI IZ BILATERALNE POMOĆI DRUGIH DRŽAVA

MANUAL ON APPLICATION ON STATE AID RULES FOR
PROJECT FINANCED FROM EU STRUCTURAL FUNDS, FROM
OTHER COMMUNITY FUNDING OR FROM BILATERAL
ASSISTANCE PROVIDED BY OTHER STATES

Author:
Daiga Lagzdina

This Project is funded by
The European Union

This Project is funded by
The European Union

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

This Project is managed
and implemented by GIZ

**PRIRUČNIK O PRIMJENI PRAVILA
O DRŽAVNOJ POMOĆI
ZA PROJEKAT FINANSIRAN IZ STRUKTURNIH
FONDOVA EU, IZ DRUGIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA
ZAJEDNICE ILI IZ BILATERALNE POMOĆI DRUGIH
DRŽAVA**

**MANUAL ON APPLICATION ON STATE
AID RULES FOR
PROJECT FINANCED FROM EU STRUCTURAL
FUNDS, FROM OTHER COMMUNITY FUNDING
OR FROM BILATERAL ASSISTANCE PROVIDED BY
OTHER STATES**

Podgorica, jul 2014. godine

Naslov: PRIRUČNIK O PRIMJENI PRAVILA O DRŽAVNOJ POMOĆI ZA PROJEKAT
FINANSIRAN IZ STRUKTURNIH FONDOVA EU, IZ DRUGIH FINANSIJSKIH
SREDSTAVA ZAJEDNICE ILI IZ BILATERALNE POMOĆI DRUGIH DRŽAVA/
MANUAL ON APPLICATION ON STATE AID RULES FOR PROJECT FINANCED
FROM EU STRUCTURAL FUNDS, FROM OTHER COMMUNITY
FUNDING OR FROM BILATERAL ASSISTANCE PROVIDED BY OTHER STATES

Autori: Daiga Lagzdina

Izdavač: Jačanje upravljačkih kapaciteta u oblasti državne pomoći u
Crnoj Gori – SAM Projekat
Podgorica, Crna Gora
W: <http://www.sam.org.me>

Ministarstvo finansija Crne Gore
Odjeljenje za državnu pomoć
T: +382 (0)20 215 006
F: +382 (0)20 215 005
W: www.mif.gov.me

Za izdavača: Daiga Lagzdina
Šefika Kurtagić

Urednik:

Štampa: M-Print, Podgorica.

Tiraž: 200 primjeraka

Mjesto i datum publikovanja: Podgorica, jul 2014. godine

Ova publikacija je napravljena u okviru projekta "Jačanje upravljačkih kapaciteta u oblasti državne pomoći u Crnoj Gori – SAM Projekat" koji je implementiran od strane Njemačke organizacije za međunarodnu saradnju (GIZ) GmbH.

SAM projekat podržan je od strane Evropske unije.

Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost SAM projekta i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije.

This publication has been produced within the project "Strengthening State Aid Management – SAM Project" which was implemented by Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

SAM project was supported by the European Union.

The contents of this publication are the sole responsibility of the SAM Project and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

Evropska unija je sastavljena od 28 država članica koje su odlučile da postepeno povežu svoja znanja, resurse i sudbine. Zajedno, tokom perioda proširenja od više od 50 godina, one su izgradile zonu stabilnosti, demokratije i održivog razvoja uz zadržavanje kulturnih različitosti, tolerancije i individualnih sloboda.

Evropska unija je posvećena ijeljenju svojih dostignuća i svojih vrijednosti sa zemljama i narodima izvan njenih granica.

The European Union is made up of 28 Member States who have decided to gradually link together their know-how, resources and destinies. Together, during a period of enlargement of more than 50 years, they have built a zone of stability, democracy and sustainable development whilst maintaining cultural diversity, tolerance and individual freedoms.

The European Union is committed to sharing its achievements and its values with countries and peoples beyond its borders.

Sadržaj

1. Koncept Državnih pomoći	9
1.1. Da li potencijalni korisnik obavlja privrednu djelatnost?	10
1.2. Da li podršku daje država ili se daje kroz državna sredstva?	10
1.2.1. Strukturni fondovi Evropske unije.	11
1.2.2. Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA).	12
1.2.3. Finansijska sredstva Evropske unije za projekte TEN-T i TEN-E.....	14
1.2.3.1. Primjer – Poljska.	15
1.2.3.1. Primjer – Malta.	18
1.2.4. Bilateralna pomoć koju pružaju druge države	19
1.2.4.1. Primjer – Letonija.....	20
1.3. Da li postoji selektivna prednost koja stavlja u povoljniji položaj pojedina privredna društva, proizvodnju pojedinih roba ili pružanje pojedinih usluga?.....	21
1.4. Da li se može primijeniti načelo investitora u tržišnoj ekonomiji (MEIP)?	21
1.5. Da li je prisutno narušavanje ili potencijalno narušavanje konkurencije?	22
1.6. Da li mjera utiče na trgovinu između država članica EU, odnosno sa državama članicama EU?.....	23
2. Kriterijumi koje treba poštovati za dodjeljivanje Državne pomoći	24
2.1. Da li je mjera pomoći usmjerena na tačno definisani cilj od zajedničkog interesa?	24
2.2. Da li je pomoć dobro osmišljena da ostvari cilj od zajedničkog interesa?	25
2.3. Da li su narušenost konkurencije i dejstvo na trgovinu ograničeni na način da je ukupni bilans pozitivan?	?

Content

1. State aid concept.....	31
1.1. Does the potential beneficiary carry out economic activity?.....	32
1.2. Is support granted by the State or through the State resources?	32
1.2.1. European Union structural funds.	33
1.2.2. Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA).	34
1.2.3. Financing from the European Union for TEN-T and TEN-E projects.....	36
1.2.3.1. Example - Poland.	37
1.2.3.1. Example – Malta.	40
1.2.4. Bilateral assistance provided by other States.....	41
1.2.4.1. Example – Latvia.	42
1.3. Is there selective advantage favouring certain companies, the production of certain goods or the provision of certain services?	43
1.4. Can market economy investor principle (MEIP) be applied?	44
1.5. Is there distortion or potential distortion of competition present?	44
1.6. Does the measure have effect on trade between/with EU Member States?	46
2. Criteria to be respected for granting State aid?.....	46
2.1. Is the aid measure aimed at a well-defined objective of common interest (i.e. does the proposed aid address a market failure or another objective of common interest)?...	47
2.2. Is the aid well designed to deliver the objective of common interest?	47
2.3. Are the distortions of competition and the effect on trade limited, so that the overall balance is positive?	?

**PRIRUČNIK O PRIMJENI PRAVILA
O DRŽAVNOJ POMOĆI
ZA PROJEKAT FINANSIRAN IZ STRUKTURNIH
FONDOVA EU, IZ DRUGIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA
ZAJEDNICE ILI IZ BILATERALNE POMOĆI
DRUGIH DRŽAVA**

1. Koncept Drzavnih pomoći

Kada neka mjera predstavlja državnu pomoć po pravilima EU, tj. Ugovoru o funkcionisanju Evropske unije (UFEU)?¹

Treba odgovoriti na sljedeća pitanja:

- 1) Da li potencijalni korisnik obavlja privrednu djelatnost?
- 2) Da li podršku daje država ili se daje kroz državna sredstva?
- 3) Da li postoji selektivna prednost koja stavlja u povoljniji položaj pojedina privredna društva, proizvodnju pojedinih roba ili pružanje pojedinih usluga?
- 4) Da li se može primijeniti načelo investitora u tržišnoj ekonomiji (MEIP)?
- 5) Da li je prisutno narušavanje ili potencijalno narušavanje konkurencije?
- 6) Da li mjera utiče na trgovinu između država članica EU, odnosno sa državama članicama EU?

U slučaju finansijskih sredstava dobijenih od institucija EU ili iz bilateralne pomoći drugih država, posebnu pažnju treba posvetiti pitanju: 'Da li podršku daje država ili se daje kroz državna sredstva?' Ovo pitanje će u ovom priručniku naročito biti obrađeno, ali biće obrađena i sva druga gore postavljena pitanja – jedno po jedno.

¹ Glavni izvor informacija (dodatni pozivi na dokumenta navedeni su gdje je to relevantno): Radni dokument službe Komisije "Dokument o smjernicama za finansiranje, restrukturiranje i privatizaciju preduzeća u državnom vlasništvu u skladu sa pravilima o državnoj pomoći, Brisel, 10.02.2012, objavljeno na web stranici http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/swd_guidance_paper_en.pdf

1.1 Da li potencijalni korisnik obavlja privrednu djelatnost?²

Pravila o državnoj pomoći primjenjuju se samo ukoliko je primalac pomoći „privredno društvo“. Treba napomenuti da je „privredno društvo“ u pravu državne pomoći svaki subjekt koji obavlja privrednu djelatnost, bez obzira na njegov pravni status po domaćem pravu i način na koji se finansira. Primjena pravila o državnoj pomoći ne zavisi, na primjer, od toga da li je taj subjekt osnovan radi sticanja dobiti ili je klasifikovan kao udruženje.

Klasifikacija subjekta kao „privredno društvo“ uvijek je povezana sa konkretnom djelatnošću. Prema pravu konkurencije i državne pomoći svaka djelatnost koja se sastoji od nuđenja roba i usluga na tržištu predstavlja privrednu djelatnost. Ukoliko subjekat obavlja i privredne i neprivredne djelatnosti, smatra se da je taj subjekt „privredno društvo“ samo u odnosu na dio djelatnosti koje su kvalifikovane kao privredne.

1.2 Da li podršku daje država ili se daje kroz državna sredstva?

U skladu sa pravilima o državnoj pomoći, država ne predstavlja samo državnu upravu, već sve nivoe uprave (npr. regione, opštine itd.). Posebnu pažnju treba posvetiti javnim preduzećima, s obzirom na to da se njihove aktivnosti u mnogim slučajevima mogu pripisati državi, te zato mogu biti uključena državna sredstva, kada javno preduzeće prenosi finansijska sredstva drugim preduzećima koja obavljaju privrednu djelatnost.

Mjera može biti u obliku pozitivnog transfera državnih sredstava (npr. zajam ili donacija) ili negativnog transfera, kada se, na primjer, država odrekne prihoda koji bi u uobičajenim okolnostima primila (npr. kroz oslobođenje od obaveze plaćanja poreza ili otpis duga).

² Izvor informacija: Saopštenje Komisije o primjeni pravila Evropske unije o državnoj pomoći na naknadu dodijeljenu za pružanje usluga od opšteg ekonomskog interesa (objavljeno u Sl. listu EU 11.01.2012, C 8, str. 4-14) tač. 9 i 11.

Posebno treba obratiti pažnju na situacije kada sredstva potiču iz Evropske unije ili iz bilateralne podrške drugih država jer može doći do situacija kada dodijeljena sredstva podliježu kontroli državne pomoći ili joj ne podliježu.

Da bi se utvrdilo da li se „spoljna“ finansijska sredstva koja su data mogu pripisati državi, odlučujući kriterijum je:

- da li se sredstva koja su dodijelile institucije Evropske unije ili druge države po osnovu bilateralnog sporazuma isplaćuju na račun koji je odredila država korisnik i koji pripada toj državi; ili
- se finansijska pomoć Zajednice isplaćuje direktno iz budžeta EU privrednom društvu korisniku.

Ovaj priručnik sadrži detaljnu analizu različitih vidova „spoljnih“ finansijskih sredstava.

1.2.1 Strukturni fondovi Evropske unije³

Ovi fondovi predviđeni su da podrže otvaranje novih radnih mjesta, konkurentnost, privredni rast, da poboljšaju kvalitet života i održivi razvoj. Strukturni fondovi Evropske unije su:

- Evropski fond za regionalni razvoj (ERDF), koji ima za cilj jačanje ekonomske i socijalne kohezije u Evropskoj uniji otklanjanjem razlika između njenih regiona;
- Evropski socijalni fond (ESF), koji ima za cilj poboljšanje zaposlenosti i mogućnosti za zaposlenje u Evropskoj uniji;
- Kohezioni fond (CF), koji ima za cilj države članice sa bruto nacionalnim dohotkom (GNI) po glavi stanovnika manjim od 90% od prosjeka Zajednice i čiji je cilj da se pomoću njega smanji ekonomski i socijalni deficit, kao i da se stabilizuje privreda takvih teritorija.

³ Vidi internet stranicu http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/index_en.cfm; informacije koje su date na toj stranici relevantne su za period programiranja 2007-2013.

Novi Period programiranja fondova EU obuhvata 2014-2020; relevantne informacije dostupne su na internet stranici: http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/index_en.cfm

Sredstva iz strukturnih fondova Evropske unije se iz budžeta EU prenose u budžet država članica EU a država je odgovorna da izabere projekte koji će se financirati, te se stoga odluka o stvarnom trošenju strukturnih fondova EU može pripisati državi.

1.2.2 Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA)

Od 1. januara 2007. godine, ustanovljen je posebni pretpristupni instrument sa ciljem da se podrže zemlje kandidati za članstvo u EU i zemlje potencijalni kandidati na Zapadnom Balkanu. U vrijeme usvajanja relevantnog pravnog okvira za podršku IPA⁴ Hrvatska, Turska i Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija bile su zemlje kandidati dok su Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija i Kosovo bile zemlje potencijalni kandidati za članstvo u EU⁵.

Podršku IPA čini pet različitih komponenti:

⁴ Pravni okvir za instrument IPA uspostavljen je Regulativom Savjeta (EZ) br. 1085/2006 od 17. jula 2006. godine o uspostavljanju Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA) (objavljena u Sl. listu EU 31.7.2006, L 210, str. 82-93), izmijenjenom Regulativom Savjeta (EU) br. 540/2010 (objavljena u Sl. listu EU 24.06.2010, L 158, str. 7-8) i Regulativom Savjeta (EU) br. 153/2012 (objavljena u Sl. listu EU 29.02.2012, L 58, str. 1-2) i odredbama o njenom sprovođenju koje su definisane Regulativom Komisije (EU) br. 718/2007 od 12. juna 2007. godine za sprovođenje Regulative Savjeta (EZ) br. 1085/2006 o uspostavljanju instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA) (objavljena u Sl. listu EU 29.06.2007, L 170, str. 1-66), izmijenjenom Regulativom Komisije (EU) br. 80/2010 (objavljena u Sl. listu EU 29.01.2010, L 25, str. 1-9), Sprovedbenom regulativom Komisije (EU) br. 1292/2011 (objavljena u Sl. listu EU 13.12.2011, L 329, str. 1-2), Sprovedbenom regulativom Komisije (EU) br. 813/2012 (objavljena u Sl. listu EU 13.09.2012, L 247, str. 12) i Sprovedbenom regulativom Komisije (EU) br. 484/2013 (objavljena u Sl. listu EU 25.05.2013, L 139, str. 11). Navedeni pravni okvir važi za period programiranja fondova EU 2007-2013.

⁵ Evropski savjet od 17. decembra 2010. godine potvrdio je zaključke Savjeta od 14. decembra 2010. godine o proširenju i saglasio se da se Crnoj Gori dodijeli status zemlje kandidata, što je rezultiralo izmjenom Regulative Savjeta (EZ) br. 1085/2006 o uspostavljanju Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA). Za više informacija v. Regulativu (EU) br. 153/2012 Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. februara 2012. godine o izmjenama Regulative Savjeta (EZ) br. 1085/2006 o uspostavljanju Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA) (objavljena u Sl. listu EU od 29.02.2012, L 58, str. 1-2).

1. Pomoć za tranziciju i izgradnju institucija,
2. Prekogranična saradnja (sa državama članicama EU i drugim zemljama koje imaju pravo na IPA-u),
3. Regionalni razvoj (saobraćaj, životna sredina, regionalni i ekonomski razvoj),
4. Ljudski resursi (jačanje ljudskog kapitala i borba protiv isključenosti),
5. Ruralni razvoj.

Zemlje potencijalni kandidati imaju pravo samo na prve dvije komponente⁶.

Navedene komponente 2-5 mogu obuhvatiti podršku za privredne djelatnosti.

Evropska komisija je 25. marta 2008. godine odobrila Program prekogranične saradnje između tri države članice EU (Grčke, Italije i Slovenije) i četiri zemlje kandidata, odnosno potencijalna kandidata za članstvo u EU (Hrvatske, Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore) za period 2007-2013. Program je usvojen u okviru komponente prekogranične saradnje Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA) i sufinansira se iz te komponente.⁷ Taj program usmjeren je na:

- pitanja poslovanja i zapošljavanja,
- zaštitu životne sredine,
- unapređenje, poboljšanje i razvoj saobraćajne infrastrukture, informacionih i komunikacionih usluga⁸.

Ukoliko Crna Gora učestvuje u ovom programu, ocjena dozvoljenosti po pravilima i procedurama državne pomoći vrši se za projekte

⁶ Iako je status kandidata Crnoj Gori dodijeljen 2010. godine, IPA komponenta 3 ne primjenjuje se na Crnu Goru [prema informacijama objavljenim na internet stranici:

http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/ipa/works_en.cfm]

⁷ V. internet stranicu: http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?LAN=7&gv_PAY=AL&gv_reg=ALL&gv_PGM=1346&gv_per=2&gv_defL=7&lang=7

⁸ Navedeni ciljevi potpadaju pod prioritete koji su obuhvaćeni IPA Jadranskim programom prekogranične saradnje za period 2007-2013; http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?LAN=7&gv_PAY=AL&gv_reg=ALL&gv_PGM=1346&gv_per=2&gv_defL=7&lang=7

koji imaju za cilj da podrže privredne djelatnosti a koje su odabrali crnogorski organi na osnovu domaćih procedura i prema kriterijumima predviđenim domaćim propisima.

Prema podacima objavljenim na internet stranici⁹ Zajedničkog tehničkog sekretarijata – L'Akvila, Italija [nadležni upravljački organ za IPA Jadranski program prekogranične saradnje 2007-2013] u 2011. godini odobrena su tri projekta za finansiranje u Crnoj Gori – Uprava za nekretnine, Centralna narodna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“ i Opština Nikšić.

1.2.3 Finansijska sredstva Evropske unije za projekte TEN-T i TEN-E

U Evropskoj uniji donijete su posebne regulative i odluke da bi se precizirala pravila za davanje finansijske pomoći Zajednice u oblasti transevropskih saobraćajnih i energetske mreže (projekti TEN-T i TEN-E).¹⁰

Takva pomoć može se dati samo za projekte koji su izričito navedeni u posebnim regulativama i odlukama. Ti projekti ocjenjuju se isključivo na osnovu kriterijuma utvrđenih posebnim regulativama i odlukama i po procedurama koje je odredio zakonodavac EU i koje sprovode institucije EU. Uloga države članice u ovim slučajevima je da se podrži pravilna tehnička i finansijska realizacija projekta koji je zakonodavac EU već izabrao. Shodno tome, finansijska podrška pružena kroz posebne

⁹ Za detaljnije podatke v.:

http://www.adriaticipacbc.org/index.asp?page=interna&level=approved_projects

¹⁰ Na primjer: Regulativa (EZ) br. 680/2007 Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. juna 2007. godine o opštim pravilima za dodjeljivanje finansijske pomoći Zajednice u oblasti transevropskih saobraćajnih i energetske mreže (objavljena u Sl. listu EU od 22.06.2007, L 162, str. 1-10); Odluka br. 1364/2006/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 6. septembra 2006. godine o smjernicama za transevropske energetske mreže i o prestanku važenja Odluke 96/391/EZ i Odluke br. 1229/2003/EZ (objavljena u Sl. listu EU 22.09.2006, L 262, str. 1-23); Regulativa (EZ) br. 663/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. jula 2009. godine o uspostavljanju programa za pomoć ekonomskom oporavku dodjeljivanjem finansijske pomoći Zajednice projektima u oblasti energetike (objavljena u Sl. listu EU od 31.07.2009, L 200, str. 31-45).

regulative i odluke od strane institucija EU ne može se pripisati državi i takvo finansiranje ne predstavlja državna sredstva.

Imajući u vidu da se finansijska pomoć Zajednice pruža u ograničenom procentu, može se desiti da se cjelokupna realizacija projekata navedenih u posebnim regulativama i odlukama sufinansira i iz sredstava strukturnih fondova Evropske unije ili direktno državnim sredstvima.

Primjer – Poljska

Kada je riječ o Poljskoj možemo pomenuti dva primjera:

Primjer 1

Odluka br. 1364/2006/EZ o transevropskim energetske mrežama¹¹ identifikuje kao prioritetni projekat elektroenergetsku vezu između Poljske i Litvanije, uključujući i potrebno pojačanje poljske elektroenergetske mreže. Neki elementi prioritetnog projekta EU realizovani su i privlačenjem sredstava strukturnih fondova EU¹².

Kratke informacije o projektu sufinansiranom iz strukturnih fondova EU

Mjera podnesena za finansiranje iz strukturnih fondova EU ima za cilj da podrži izgradnju prekogranične elektroenergetske interkonekcije između Elka u Poljskoj i Alitusa u Litvaniji i potrebno poboljšanje i nadogradnju sjeveroistočnih segmenata poljskog elektroenergetskog sistema kako bi se upravljalo propisanom energijom interkonekcije. Projekat je planiran za realizaciju u okviru Operativnog programa za životnu sredinu i infrastrukturu za period 2007-2013 (EIOP).

Korisnik javnog finansiranja je Polskie Sieci Energetyczne Operator Spółka Akcyjna (u daljem tekstu: PSE Operator), koji je operator prenosne mreže u Poljskoj.

¹¹ Odluka br. 1364/2006/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 6. septembra 2006. godine o smjernicama za transevropske energetske mreže i o prestanku važenja Odluke 96/391/EZ i Odluke br. 1229/2003/EZ (objavljena u Sl. listu EU 22.09.2006, L 262, str. 1-23), Prilog I, Ose za prioritete – EL 7.

¹² Za detaljnije informacije v. odluku Evropske komisije od 6. januara 2011. godine u predmetu državne pomoći N 542/2010 – Poljska – Izgradnja interkonekcionog i prekograničnog elektroenergetskog voda između Poljske i Litvanije.

Ukupni investicioni troškovi prijavljenog projekta procjenjuju se na 2.645.231.000 PLN (oko 651 milion EUR). Očekuje se da će projekat biti izveden i pomoć realizovana između 2011. i 2015.

Shodno pravilima strukturnih fondova EU iznos opravdanih troškova vezanih za projekat do 2015. godine procjenjuje se na 2.187.309.000 PLN. U vrijeme prijave Evropskoj komisiji, Poljska je planirala da koristi fondove EU da dodijeli pomoć u iznosu do 1.073.377.000 PLN što je 49,1% opravdanih troškova za cjelokupni projekat. Ovaj procenat predstavlja prosjek za opisane zadatke. Preostali iznos ukupnih troškova (1.521.854.000 PLN) biće finansiran prvenstveno iz sopstvenih sredstava PSE Operatora, stečenih kao tekući prihodi iz djelatnosti društva ili, po potrebi, iz spoljnog uzajmljivanja. Po tom osnovu, u ovoj fazi, doprinos korisnika iznosio bi više od polovine (57,5%) ukupnih troškova projekta.

Iznos pomoći može se promijeniti tokom realizacije projekta, uz izmjene iznosa opravdanih troškova. Obavljene simulacije ukazuju da se, sa različitim procjenama iznosa opravdanih troškova po navedenim smjernicama, trenutno procijenjeni intenzitet pomoći (49,1%) može povećati za čak 8 procentnih poena, do 57%. Sa maksimalnim intenzitetom od 57% planirani maksimalni iznos pomoći iznosio bi 1.246.766.000 PLN (oko 307 miliona EUR).

Na Projekat se primjenjuju pravila i procedure državne pomoći: odluka o finansiranju može se pripisati Poljskoj a finansijska sredstva dodijeljena iz strukturnih fondova EU mogu se smatrati državnim sredstvima, jer:

- sredstva strukturnih fondova EU prenose se iz budžeta EU Poljskoj; i
- odabir projekta vrše poljski organi.

Primjer 2

Regulativa br. 663/2009 o finansijskoj pomoći Zajednice projektima u oblasti energetike¹³ navodi kao opravdani projekat terminal tečnog prirodnog gasa na poljskoj obali u luci Svinoujšće.

¹³ Regulativa (EZ) br. 663/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. jula 2009. godine o uspostavljanju programa za pomoć ekonomskom oporavku dodjeljivanjem finansijske pomoći Zajednice projektima u oblasti energetike (objavljena u Sl. listu EU 31.07.2009, L 200, str. 31-45), Aneks, Odjeljak A. Projekti infrastrukture za gas i električnu energiju, Tačka 1. Interkonektori za gas.

Neki elementi prioritetnog projekta EU realizovani su i privlačenjem sredstava strukturnih fondova EU¹⁴.

Kratke informacije o projektu sufinansiranom iz strukturnih fondova EU

Projekat se sastoji od izgradnje instalacija i objekata koji se koriste za pretovar tečnog prirodnog gasa (u daljem tekstu: TPG) sa brodova, utovar TPG u kamione cistijerne, regasifikaciju TPG, skladištenje TPG, i snabdijevanje prirodnim gasom poljskog sistema za prenos gasa ili subjekata koji nisu priključeni na nacionalni sistem.

Društvu Polskie LNG S.A. (PLNG), koje je osnovano kao društvo posebne namjene, povjeren je zadatak izgradnje i upravljanja terminalom TPG.

Ukupni troškovi projekta iznose 2 876 miliona PLN, uključujući opravdane troškove u visini od 1 824 miliona PLN koji su obračunati po pravilima strukturnih fondova EU. Ukupni iznos pomoći koji treba da se dodijeli je 925 591 117,47 PLN, što odgovara intenzitetu pomoći od 57% opravdanih troškova projekta.

Dva kriogenska rezervoara za skladištenje nisu obuhvaćeni opravdanim troškovima projekta jer je PLNG dobio finansijsku pomoć u iznosu do 55.000.000 EUR za investiciju u okviru Evropskog energetskeg programa za oporavak „EEPR“, Projekti infrastrukture za gas i energiju¹⁵.

Na Projekat se primjenjuju pravila i procedure državne pomoći: odluka o finansiranju može se pripisati Poljskoj a finansijska sredstva dodijeljena iz strukturnih fondova EU mogu se smatrati državnim sredstvima, jer:

- *sredstva strukturnih fondova EU prenose se iz budžeta EU Poljskoj; i*
- *odabir projekta vrše poljski organi.*

¹⁴ Za detaljnije informacije v. odluku Evropske komisije od 5. oktobra 2011. god. u predmetu državne pomoći SA.31953 (2011/N) – Poljska – Izgradnja terminala za regasifikaciju TPG u Svinoujšćeu.

¹⁵ Odluka Komisije od 5. novembra 2010. godine o finansijskoj pomoći Unije za AKTIVNOST br. EEPR-2009-INTg-LNG-PL-SI2. 574820/SI2. 574825 u okviru područja primjene Regulative (EZ) 663/2009 u odnosu na međusistemske konekcije gasa i električne energije, K(2010) 7511 konačna.

Primjer - Malta

U slučaju Malte može se pomenuti jedan primjer:

Regulativa br. 663/2009 o finansijskoj pomoći Zajednice projektima u oblasti energetike¹⁶ identifikuje opravdane projekte "Elektroenergetska interkonekcija između Malte i Italije" i "Inicijative na malim izolovanim ostrvima – Malta".

Malta je prijavila Evropskoj komisiji finansiranje izgradnje podmorske interkonekcije sa Sicilijom i proširenja malteške mreže da bi se integrisao interkonektor, sa namjerom da se riješi nestabilnost snabdijevanja Malte električnom energijom¹⁷.

Jedini korisnik je Enemalta Corporation, javno preduzeće određeno za operatora distributivnog sistema na Malti. Prijavljeni projekat je projekat koji je izabrala Evropska komisija prema Regulativi br. 663/2009.

Kapitalni troškovi projekata procjenjuju se na ukupno 150 miliona EUR. Očekuje se da će se finansiranje projekata pokriti kombinacijom doprinosa EU u skladu sa Regulativom (doprinos Zajednice za projekte interkonekcije ne smije da premaši 50% opravdanih troškova), doprinosa društva Enemalta u vidu kapitala (10 miliona EUR) i zajmova koje je Enemalta Corporation uzela pod komercijalno ugovorenim uslovima, sa garancijom Vlade Malte za najviše 80% od ukupne kapitalne investicije.

Garancija države analizirana je na osnovu pravila o državnoj pomoći¹⁸: (a) Enemalta nije u finansijskim teškoćama; (b) garancija će biti ograničena u pogledu predmeta, iznosa i vremena; (c) garancija je ograničena na 80% od ukupnih kapitalnih troškova, iako se ova granica ne primjenjuje na Enemaltu jer je njoj povjereno vršenje poslova u javnom interesu, tj. da upravlja, održava i razvija elektroenergetski distributivni sistem na Malti; (d) za garanciju će se isplatiti naknada po tržišnoj vrijednosti.

¹⁶ Za poziv na Regulativu v. fusnotu 10; dio Regulative koji se primjenjuje na ovaj predmet je Prilog, Odjeljak A. Projekti infrastrukture za gas i električnu energiju, tačka 2. Interkonektori za električnu energiju i tačka 3. Projekti na malim ostrvima.

¹⁷ Za detaljnije podatke v. odluku Evropske komisije od 13. januara 2010. godine u predmetu državne pomoći N 419/2009 – Malta – Investicije u prenos električne energije i infrastrukturu interkonektora.

¹⁸ Ocjena zasnovana na Obavještenju Komisije o primjeni čl. 87 i 88 Ugovora o EZ na državnu pomoć u obliku garancija (objavljeno u Sl. listu EU 20.06.2008, C 155, str. 10-22).

Projekat ne podliježe pravilima i procedurama državne pomoći (iako je Evropskoj komisiji dostavljena prijava) zbog sljedećeg:

- 1) Što se tiče doprinosa EU, i za razliku od drugih finansijskih instrumenta Evropske unije, da bi dobili finansijsku pomoć Zajednice, prijavljeni projekti, koji su izričito navedeni u Regulativi, moraju se ocijeniti isključivo na osnovu kriterijuma utvrđenih Regulativom, po procedurama koje određuje zakonodavac EU i koje sprovode institucije EU, dok je uloga država članica da podrže pravilnu tehničku i finansijsku realizaciju projekata koje je zakonodavac EU već izabrao. Finansijska podrška kroz Regulativu se, stoga, ne može pripisati aktu Malte. Nadalje, finansijska sredstva isplaćuju se iz budžeta EU korisniku i Regulativa ne ostavlja Malti nikakvu slobodu odlučivanja u pogledu svrhe korišćenja tih sredstava. Shodno tome, maksimalni doprinos EU od 20 miliona EUR i 5 miliona EUR ne predstavlja državna sredstva.*
- 2) Garancija Vlade ne pruža ekonomsku prednost društvu Enemalta, te shodno tome data garancija ne uključuje državnu pomoć.*

1.2.4 Bilateralna pomoć koju pružaju druge države

Načela opisana za sredstva koja potiču iz Evropske unije primjenjuju se i kada finansijska sredstva daju druge države na bilateralnoj osnovi. Relevantan element za ocjenu u ovom slučaju je i da li su sredstva druge države stavljena na raspolaganje državi korisnici.

Kao što je prethodno pojašnjeno, pravi se razlika između projekata koje bira i direktno finansira druga država i projekata koji se finansiraju na osnovu sporazuma bilateralne pomoći, ali koji se isplaćuju na račun države korisnice.

U ovom drugom slučaju, država korisnica upravlja sredstvima, vrši predizbor korisnika sredstava i realizuje plaćanja ovih sredstava. Shodno tome, sredstva bilateralne pomoći su na raspolaganju državi korisnici i mogu se pripisati državi korisnici pa se, shodno tome, mogu smatrati državnim sredstvima.

Primjer - Letonija

U slučaju Letonije možemo pomenuti jedan primjer:

JSC BC GROUP dobila je podršku za realizaciju individualnog projekta „Drugi život: restauracija drvene kulturne baštine u četvrti Kalnciema/Melnsila u Rigi”¹⁹.

Projekat predviđa restauraciju dvije drvene zgrade u ulici Kalnciema i uređenje parcele koja okružuje zgrade.

Drvene zgrade u ulici Kalnciema stavljene su na Uneskovu listu Svjetske baštine. Letonske vlasti naglašavaju da se stavljanje drvenih zgrada na Uneskovu listu ne zasniva samo na vrijednosti baštine samih zgrada, već i na značaju zelene površine koja okružuje zgrade.

Zgrade sa svojim karakterističnim vrtovima Pārdaugava zajedno čine jedinstvenu cjelinu čija restauracija značajno doprinosi ostvarivanju ciljeva u okviru prioriteta evropske kulturne baštine Finansijskog mehanizma EEP i Norveškog finansijskog mehanizma.

Ukupni iznos podrške iznosi 335 856 LVL (oko 481 861 EUR) što predstavlja intenzitet pomoći od 65% od primjenjivih opravdanih troškova u visini od 516 702 LVL (oko 741 324 EUR).

Projekat se finansira iz Finansijskog mehanizma Evropskog ekonomskog prostora (Finansijski mehanizam EEP) i iz Norveškog finansijskog mehanizma. Sredstva su dodijeljena državnom budžetu Letonije i plaćanja korisnicima vrše se iz državnog budžeta.

Na Projekat se primjenjuju pravila i procedure državne pomoći: odluka o finansiranju može se pripisati Letoniji a finansijska sredstva dodijeljena iz Finansijskog mehanizma EEP i iz Norveškog finansijskog mehanizma mogu se smatrati državnim sredstvima, jer:

- 1) sredstva Finansijskog mehanizma EEP i Norveškog finansijskog mehanizma prenose se Letoniji; i*
- 2) odabir projekta vrše letonski organi.*

19 Za detaljnije podatke v. odluku Evropske komisije od 2. oktobra 2008. godine u predmetu državne pomoći N 220/2008 – Letonija – prioritet Finansijskog mehanizma EEP i Norveškog finansijskog mehanizma „Očuvanje evropske kulturne baštine“ – individualni projekat SIA BC GROUP “Drugi život: restauracija drvene kulturne baštine u četvrti Kalnciema/Melnsila u Rigi”

1.3 Da li postoji selektivna prednost koja stavlja u povoljniji položaj pojedina privredna društva, proizvodnju pojedinih roba ili pružanje pojedinih usluga?

Pravila o državnoj pomoći važe kako za privatna tako i za javna preduzeća. Načelo neutralnosti u odnosu na svojinskopравни sistem utvrđeno je članom 345 UFEU, kao i sudskom praksom sudova EU.

Mjera daje prednost privrednom društvu korisniku kada pruža finansijsku ili komercijalnu korist koju privredno društvo ne bi moglo da obezbijedi na tržištu (obično jer je država pružila korist besplatno ili za nedovoljnu naknadu). Uobičajeno tržišno ponašanje je mjerilo koji se koristi prilikom ocjenjivanja svih vrsta privrednih poslova u koje su uključeni javni organi.

Prednost mora da bude i selektivna, tj. mora da favorizuje određena privredna društva, regione i/ili privredne djelatnosti na štetu drugih. Mjera koja je formalno neutralna (tj. na papiru je dostupna svima) može *de facto* biti selektivna ukoliko se u praksi primjenjuje samo na pojedina privredna društva.

Na primjer, poreska mjera je opšta i nije selektivna, ukoliko je dostupna svim subjektima u državi, tj. dostupna je svim privrednim društvima po osnovu jednakog prava pristupa i nije ograničena diskrecionim pravom poreskih organa.²⁰

1.4 Da li se može primijeniti načelo investitora u tržišnoj ekonomiji (MEIP)?

Uobičajeno tržišno ponašanje je mjerilo koji se koristi prilikom ocjenjivanja svih vrsta privrednih poslova u koje su uključeni javni organi.

²⁰ Za više podataka v. obavještenje Komisije o primjeni pravila o državnoj pomoći na mjere koje se odnose na direktno oporezivanje dobiti pravnih lica (objavljeno u Sl. listu EU 10.12.1998, C 384, str. 3-9) tač. 12-20.

Da bi se utvrdilo šta čini uobičajeno tržišno ponašanje, primjenjuje se test na osnovu načela investitora u tržišnoj ekonomiji.

Prilikom utvrđivanja da li je i u kojem obimu dodijeljena prednost, postupanje javnih organa treba uporediti sa tim šta bi u istim okolnostima učinio uobičajeni subjekt na tržištu. Prilikom ocjenjivanja na osnovu načela investitora u tržišnoj ekonomiji, uzimaju se u obzir samo troškovi koje bi u istoj situaciji snosio privatni subjekt a ne troškovi ili gubici koje bi snosila država kao javni organ.

Ukoliko test pokaže da bi uobičajeni subjekt na tržištu uradio isto što i država, onda se može isključiti mogućnost postojanja prednosti, tako da mjera ne uključuje državnu pomoć. Ukoliko država investira u privredno društvo zajedno (istovremeno) sa privatnim investitorom u sličnim okolnostima i pod istim uslovima, to je dobar dokaz da je načelo investitora u tržišnoj ekonomiji ispoštovano. Neophodno je, međutim, da investicija privatnog subjekta bude znatna i da na njegovo ponašanje ne utiče postupanje države.

1.5 Da li je prisutno narušavanje ili potencijalno narušavanje konkurencije?

Ukoliko mjera koju pruža država jača (ili bi mogla da ojača) konkurentni položaj privrednog društva korisnika u odnosu na konkurentni položaj njegovih konkurenata, smatra se da je konkurencija narušena. Kod ocjenjivanja državne pomoći, stvarno narušavanje konkurencije nije neophodno.

1.6 Da li mjera utiče na trgovinu između država članica EU, odnosno sa državama članicama EU?

Kada pomoć koju je dodijelila država ili je dodijeljena kroz državna sredstva jača položaj privrednog društva u odnosu na druga privredna društva koja se nadmeću u trgovini unutar Zajednice mora se smatrati da dodijeljena pomoć utiče na tu trgovinu.

Uticaj postoji ukoliko je tržište otvoreno za konkurenciju. Tržišta su otvorena za konkurenciju ili na osnovu propisa Evropske unije ili na osnovu domaćih propisa ili *de facto* svojim ekonomskim razvojem. Dovoljno je da preduzeće korisnik trguje robom ili uslugama kojima bi se moglo trgovati između država članica EU, odnosno sa državama članicama EU. U tom smislu, mjera može da utiče na trgovinu čak i kada privredno društvo koje je primilo pomoć ne učestvuje u trgovini unutar EU, odnosno prekograničnim aktivnostima. Pomoć dodijeljena privrednom društvu koje posluje na neliberalizovanom tržištu može da utiče na trgovinu ukoliko je privredno društvo koje je primilo pomoć aktivno i na liberalizovanim tržištima.

Ne postoji prag ili procenat ispod kog se može smatrati da se ne utiče na trgovinu između država članica, osim ukoliko su ispunjena pravila uredbe *de minimis*²¹. Relativno mali iznos pomoći ili relativno mala veličina privrednog društva koje je primilo pomoć ne znači *a priori* da se ne utiče na trgovinu sa državama članicama, odnosno između država članica. Čak i mali iznos pomoći može da podstakne usluge ili proizvode koje pruža jedno društvo, čime se otežava drugim evropskim društvima da pružaju iste usluge ili proizvode na lokalnom tržištu.

Samo aktivnosti isključivo lokalnog karaktera ne utiču na trgovinu između država članica, na primjer:

- (a) bazeni za plivanje koje će koristiti pretežno lokalno stanovništvo;
- (b) lokalne bolnice usmjerene isključivo na lokalno stanovništvo;
- (c) lokalni muzeji za koje je malo vjerovatno da će privući inostrane posjetioce;
- (d) lokalne kulturne manifestacije, čija je potencijalna publika ograničena na lokalno stanovništvo.

²¹ Regulatorna Komisija (EZ) br. 1998/2006 od 15. decembra 2006. godine o primjeni čl. 87 i 88 Ugovora na pomoć *de minimis* (objavljena u Sl. listu EU 28.12.2006, L 379, str. 5-10)

2. Kriterijumi koje treba poštovati za dodjeljivanje državne pomoći

2.1 Osnovna metodologija koja se koristi u procjeni državnih pomoći

Prije uvođenja bilo koje mjere državne pomoći treba odgovoriti na sljedeća pitanja kako bi se opravdala potreba za mjerom državne pomoći (šema državne pomoći ili projekat individualne državne pomoći, tj. *ad hoc* pomoć).

1. Da li je mjera pomoći usmjerena na tačno definisani cilj od zajedničkog interesa (tj. da li se predloženom pomoći nastoje riješiti slabosti tržišta ili neki drugi cilj od zajedničkog interesa)?

- Slabosti tržišta – tržišne sile ne daju neophodne podsticaje subjektima na tržištu da obavljaju djelatnosti koje su predmet razmatranja.
- Cilj od zajedničkog interesa je cilj koji je EU prepoznala kao cilj u zajedničkom interesu država članica EU.

2. Da li je pomoć dobro osmišljena da ostvari cilj od zajedničkog interesa? Naročito:

- Da li je mjera pomoći odgovarajući instrument, tj. da li postoje drugi, pogodniji instrumenti?
 - * Instrument je odgovarajući ukoliko ne postoje drugi manje narušavajući instrumenti da bi se ostvarili isti rezultati.
- Da li postoji podsticajni efekat, tj. da li pomoć mijenja ponašanje firmi?
 - * Državna pomoć ima podsticajni efekat ukoliko pomoć mijenja ponašanje primalaca pomoći u pravcu ostvarivanja cilja od zajedničkog interesa. Kriterijum podsticajnog efekta nije

ispunjen ni u jednom slučaju kada je dodijeljena državna pomoć ukoliko su radovi na projektu ili aktivnost otpočeli prije nego što je korisnik podnio prijavu za državnu pomoć državi članici o kojoj je riječ.

- Da li je mjera pomoći proporcionalna, tj. da li bi se ista promjena ponašanja mogla ostvariti uz manju pomoć?
 - * Mjera državne pomoći proporcionalna je ukoliko se pomoć kao takva ograniči na najniži potrebni iznos i ukoliko se korisnici biraju u nediskriminatornom, transparentnom i otvorenom postupku.

3. Da li su narušenost konkurencije i dejstvo na trgovinu ograničeni na način da je ukupni bilans pozitivan?

- * Davanje pomoći predstavljaće finansijsku prednost za korisnika u odnosu na njegove konkurente. Takva prednost je naročito narušavajuća kada pomaže opstanak neefikasne firme ili ukoliko jača postojeću tržišnu moć i podstiče isključujuće ponašanje.

2.2 Uskladjena Državna pomoć

Ukoliko je neophodnost mjere državne pomoći opravdana, može se realizovati jedino ukoliko je naknadno proglašena usklađenom na osnovu sekundarnih pravnih akata EU u oblasti državne pomoći (ovo obuhvata i praksu odlučivanja Evropske komisije i sudsku praksu evropskih sudova).

Opšti ciljevi zbog kojih se državna pomoć proglašava usklađenom sa unutrašnjim tržištem utvrđeni su članom 107 st. 2 i 3 UFEU, i to:

- **Član 107 stav 2**
 - Socijalna pomoć pojedinačnim potrošačima
 - Pomoć za otklanjanje negativnih posljedica prirodnih nepogoda ili vanrednih događaja

- Pomoć za otklanjanje negativnih posljedica podjele Njemačke
- **Član 107 stav 3**
 - Pomoć regionima sa izuzetno niskim životnim standardom
 - Pomoć za sprovođenje projekata od zajedničkog evropskog interesa ili za otklanjanje ozbiljnog poremećaja u privredi države članice
 - Pomoć za razvoj određenih privrednih djelatnosti ili određenih privrednih područja
 - Pomoć za pospešivanje kulture i očuvanja kulturne baštine.

Ciljevi za dodjelu državne pomoći mogu se podijeliti na horizontalne ciljeve ili sektorske ciljeve po sekundarnom zakonodavstvu EU²² u oblasti državne pomoći.

- Horizontalni ciljevi su:
 - Državna pomoć za regionalni razvoj (pomoć za početno ulaganje)
 - Državna pomoć za zaštitu životne sredine
 - Državna pomoć za zapošljavanje
 - Državna pomoć za istraživanje, razvoj i inovacije
 - Državna pomoć za mala i srednja preduzeća
 - Državna pomoć za obuku
 - Naknada za pružanje usluga od opšteg ekonomskog interesa
 - Državna pomoć za spasavanje i restrukturiranje firmi u teškoćama

Za neke sektore, horizontalna pravila ne važe ili se primjenjuju na izmijenjen način.

- Sektorski ciljevi su:
 - Brodogradnja
 - Proizvodnja čelika
 - Proizvodnja uglja
 - Usluge javnog kopnenog prevoza

²² Pratite link http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html da bi dobili važeće sekundarne pravne akte EU za različite ciljeve.

- Aerodromi i vazduhoplovne kompanije
- Poljoprivreda i ribarstvo
- Razvoj širokopojsnih mreža
- Javne radiodifuzne usluge
- Audio-vizuelna produkcija
- Finansijski sektor

Sekundarnim zakonodavstvom EU predviđen je okvir za opravdane aktivnosti, opravdane troškove, maksimalni dozvoljeni iznos državne pomoći, specifičnu primjenu u pojedinim sektorima, granične vrijednosti za individualnu prijavu u slučaju kada je državna pomoć predviđena u okviru šeme državne pomoći, kumulaciju/kombinaciju državne pomoći, i drugo.

Primjer – Individualna Držana pomoć

Obavezni uslovi koje saglasno pravu EU u oblasti državne pomoći treba predvidjeti šemom državne pomoći/ mjerom individualne državne pomoći (dat primjer na osnovu Smjernica o nacionalnoj regionalnoj pomoći za period 2007-2013²³)

- Cilj – pomoć za početno ulaganje
- Opravdane aktivnosti – ulaganja za (1) osnivanje nove organizacije; (2) proširenje postojeće organizacije; (3) diverzifikaciju proizvodnje organizacije u nove dodatne proizvode; (4) bitne promjene cjelokupnog proizvodnog procesa postojeće organizacije.
- Oblik pomoći – direktna donacija / subvencija
- Opravdani troškovi – troškovi materijalnih i nematerijalnih ulaganja²⁴
- Maksimalan iznos pomoći po projektu, postupci koji važe za velike projekte (za određene ciljeve) – koji ne prelaze iznos od 50 miliona eura po preduzeću korisniku

²³ Pratite web stranicu da dobijete kompletan tekst dokumenta EU:
[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006XC0304\(02\):EN:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006XC0304(02):EN:NOT)

²⁴ „Materijalna ulaganja“ su ulaganja koja se odnose na zemljište, zgrade i postrojenja/ mehanizaciju. „Nematerijalna ulaganja“ predstavljaju imovinu stečenu prenosom tehnologije kroz pribavljanje patentnih prava, licenci, tehnološkog znanja i iskustva (know-how) ili nepatentiranog tehničkog znanja.

- Dozvoljeni intenzitet pomoći – 50% opravdanih troškova za velika preduzeća, 60% - za srednja preduzeća i 70% za mikro i mala preduzeća²⁵
- Sektori koji nemaju pravo na pomoć i sektori sa posebnim uslovima – sektori izuzeti iz opšte šeme državne pomoći su: čelik, primarna poljoprivreda, ribarstvo, saobraćaj, uglj, brodogradnja
- Kumulacija pomoći – tekući projekat ne može se kombinovati sa državnom pomoći koja se finansira iz neke druge mjere državne pomoći koja se odnosi na isti projekat početnog ulaganja
- Vremenski period trajanja – 2006-2013²⁶.

²⁵ V. za podjelu preduzeća po njihovoj veličini u dokumentu Preporuka Komisije od 6. maja 2003. godine o definiciji mikro, malih i srednjih preduzeća <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003H0361:EN:NOT>

²⁶ Odgovara periodu primjene smjernica o Nacionalnoj regionalnoj pomoći za 2007-2013.

**MANUAL ON APPLICATION
ON STATE AID RULES FOR
PROJECT FINANCED FROM EU STRUCTURAL
FUNDS, FROM OTHER COMMUNITY FUNDING
OR FROM BILATERAL ASSISTANCE PROVIDED BY
OTHER STATES**

1. State aid concept

When does a measure constitute state aid according to the EU rules, i.e. Treaty of the Functioning of the European Union (TFEU)?²⁷

Following questions shall be answered:

1. Does the potential beneficiary carry out economic activity?
2. Is support granted by the State or through the State resources?
3. Is there selective advantage favouring certain companies, the production of certain goods or the provision of certain services?
4. Can market economy investor principle (MEIP) be applied?
5. Is there distortion or potential distortion of competition present?
6. Does the measure have effect on trade between/with EU Member States?

In case of funding provided from the EU institutions or from bilateral assistance of other States, special attention shall be paid to the question: 'Is support granted by the State or through the State resources?' This question will be particularly addressed in this paper, but also all other questions raised above will be addressed one by one.

²⁷ Main information source (additional references are provided where relevant): Commission Staff Working Document "Guidance Paper on state aid compliant financing, restructuring and privatisation of State-owned enterprises, Brussels, 10.02.2012, published in webpage http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/swd_guidance_paper_en.pdf

1.1 Does the potential beneficiary carry out economic activity?²⁸

State aid rules are applicable only if the recipient is ‘a company’. It shall be noted that ‘a company’ in state aid law is any entity engaged in an economic activity, regardless of its legal status under national law and the way in which it is financed. The application of state aid rules does not depend on, for example, whether the entity is set-up to generate profits or that the entity is classified as an association.

The classification of an entity as ‘a company’ is always related to a specific activity. According to competition and state aid law any activity consisting of offering goods and services on the market is an economic activity. If an entity carries out both economic and non-economic activities, it is considered as ‘a company’ only with regard to the part of activities qualified as economic.

1.2 Is support granted by the State or through the State resources?

Under state aid rules, the State is not only the central administration, but all levels of government (e.g. regions, municipalities, etc.). Special attention should be paid to public undertakings, since their actions can in many cases be considered imputable to the State and State resources could be involved, when public undertaking is transferring funds to other undertakings engaged in economic activities.

The measure can take the form of a positive transfer of State resources (e.g. a loan or a grant) or of a negative transfer, for example when the State foregoes revenue it would normally have received (e.g. through a tax exemption or a debt waiver).

²⁸ Information source: Communication from the Commission on the application of the European Union State aid rules to compensation granted for the provision of services of general economic interest (published in OJ of the EU 11.01.2012, C 8, page 4-14) points 9 and 11

Special attention should be paid to situations when funds originate from European Union or from bilateral support provided by other States as there could be situations when funds provided are subject to state aid control and *vice versa*.

To establish whether 'outside' funds provided are imputable to the State, decisive criterion is as to whether:

- funds provided by the European Union institutions or by other States on bilateral agreement basis are disbursed to an account designated by and belonging to the beneficiary State; or
- the Community financial assistance to a project is directly paid out from the EU budget to the beneficiary company.

This paper will provide detailed analyses of different 'outside' funding.

1.2.1 European Union structural funds²⁹

These funds are foreseen to support job creation, competitiveness, economic growth, to improve quality of life and sustainable development. Following European Union structural funds exist:

- European Regional Development Fund (ERDF), which is aimed at strengthening economic and social cohesion in the European Union by correcting imbalances between its regions;
- European Social Fund (ESF), which is aimed at improving employment and job opportunities in the European Union;
- Cohesion Fund (CF), which is aimed at Member States with Gross National Income (GNI) per inhabitant less than 90% of the Community average and it aims to serve to reduce economic and social shortfall, as well as to stabilise economy of such a territories.

The European Union structural funds' resources are transferred

²⁹ Please see webpage: http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/index_en.cfm; information provided is relevant for 2007-2013 programming period. New EU Funds Programming period covers 2014-2020; relevant information is available in webpage: http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/index_en.cfm

from the EU budget to the EU Member State budget and the State is responsible to choose projects to be financed, therefore, the decision of actual spending of the EU structural funds is imputable to the State.

1.2.2 Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)

As of 1 January 2007 special pre-accession instrument was established with the aim to support EU candidate countries and potential candidate countries in the Western Balkans. At the moment of adoption of the relevant legal framework for IPA support³⁰ Croatia, Turkey and the Former Yugoslav Republic of Macedonia were EU candidate countries and Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Serbia and Kosovo – potential candidate countries³¹.

IPA support is made up of five different components:

³⁰ Legal framework for IPA instrument was established under Council Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006 establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) (published in OJ of the EU 31.7.2006, L 210, page 82-93), amended by Council Regulation (EU) No 540/2010 (published in OJ of the EU 24.06.2010, L 158, page 7-8) and Council Regulation (EU) No 153/2012 (published in OJ of the EU 29.02.2012, L 58, page 1-2) and its implementing provisions defined in Commission Regulation (EU) No 718/2007 of 12 June 2007 implementing Council Regulation (EC) No 1085/2006 establishing an instrument for pre-accession assistance (IPA) (published in OJ of the EU 29.06.2007, L 170, page 1-66), amended by Commission Regulation (EU) No 80/2010 (published in OJ of the EU 29.01.2010, L 25, page 1-9), Commission Implementing Regulation (EU) No 1292/2011 (published in OJ of the EU 13.12.2011, L 329, page 1-2), Commission Implementing Regulation (EU) No 813/2012 (published in OJ of the EU 13.09.2012, L 247, page 12) and Commission Implementing Regulation (EU) No 484/2013 (published in OJ of the EU 25.05.2013, L 139, page 11)
Mentioned legal framework is valid for the EU funds' programming period 2007-2013

³¹ European Council of 17 December 2010 endorsed the Council's conclusions of 14 December 2010 on enlargement and agreed to grant Montenegro the status of a candidate country, which resulted in amending the Council Regulation (EC) No 1085/2006 establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA). For more see Regulation (EU) No 153/2012 of the European Parliament and of the Council of 15 February 2012 amending Council Regulation (EC) No 1085/2006 establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) (published in OJ of the EU 29.02.2012, L 58, page 1-2)

1. Assistance for transition and institutional building,
2. Cross-border cooperation (with EU Member States and other countries eligible for IPA),
3. Regional development (transport, environment, regional and economic development),
4. Human resources (strengthening human capital and combating exclusion),
5. Rural development.

Potential candidate countries are eligible only for the first two components³².

Components 2-5 listed above can involve support for economic activities.

On 25 March 2008 the European Commission approved a Cross-border Co-operation Programme between three EU Member States (Greece, Italy, Slovenia), and four candidate/potential candidate countries (Croatia, Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro) for the period 2007-2013. The Programme was adopted under and co-financed by the cross-border co-operation component of the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA).³³ The Programme is focused on:

- business and employment issues,
- environmental protection,
- promotion, improvement and development of transport infrastructure, information and communication services³⁴.

If Montenegro is involved in this Programme eligibility assessment under state aid rules and procedures shall be performed for projects

³² Although candidate status was awarded to Montenegro in 2010, IPA Component 3 is not applicable to Montenegro [according to information published in webpage: http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/ipa/works_en.cfm]

³³ Please see webpage: http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?LAN=7&gv_PAY=AL&gv_reg=ALL&gv_PGM=1346&gv_per=2&gv_defL=7&lang=7

³⁴ Mentioned objectives are falling under priorities covered by Adriatic IPA Cross-border Co-operation Programme 2007-2013; http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?LAN=7&gv_PAY=AL&gv_reg=ALL&gv_PGM=1346&gv_per=2&gv_defL=7&lang=7

targeted to support economic activities and picked-up/selected by the Montenegrin authorities based on national procedures and according to criteria set out in the national legal framework.

According to the information published in webpage³⁵ of Joint Technical Secretariat – L'Aquila, Italy [responsible managing authority for Adriatic IPA Cross-border Co-operation Programme 2007-2013] 3 projects have been approved in 2011 for financing for Montenegro – Real estate administration, Central National Library of Montenegro “Djurdje Crnojevic” and Municipality of Niksic.

1.2.3 Financing from the European Union for TEN-T and TEN-E projects

In the European Union special Regulations and Decisions have been adopted to specify rules for the granting Community financial aid in the field of trans-European transport and energy networks (TEN-T and TEN-E projects).³⁶

Such assistance can be provided only for the projects which are expressly listed in the special Regulations and Decisions. Those projects are assessed on the basis of sole criteria set out in special Regulations and Decisions and according to procedures decided by the EU legislator and implemented by EU institutions. The role of Member State in these cases is to support the correct technical and financial implementation of

³⁵ For details please refer to:

http://www.adriaticpacbc.org/index.asp?page=interna&level=approved_projects

³⁶ For example: Regulation (EC) No 680/2007 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2007 laying down general rules for the granting of Community financial aid in the field of trans-European transport and energy networks (published in OJ of the EU 22.06.2007, L 162, page 1-10); Decision No 1364/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 6 September 2006 laying down guidelines for trans-European energy networks and repealing Decision 96/391/EC and Decision No 1229/2003/EC (published in OJ of the EU 22.09.2006, L 262, page 1-23); Regulation (EC) No 663/2009 of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 establishing a programme to aid economic recovery by granting Community financial assistance to projects in the field of energy (published in OJ of the EU 31.07.2009, L 200, page 31-45)

the project selected already by the EU legislator. Accordingly, financial support provided through special Regulations and Decisions by the EU institutions is not imputable to the State and such a financing does not constitute State resources.

Taking into account that the Community financial assistance is provided in a limited percentage, it can happen that the overall implementation of projects listed in the special Regulations and Decisions is also co-financed from the European Union structural funds' resources or directly by the State's resources.

Example - Poland

In case of Poland two examples can be mentioned:

Example 1

The Decision No 1364/2006/EC for trans-European energy networks³⁷ identifies as priority project Electricity network Poland – Lithuania link, including necessary reinforcement of the Polish electricity network. Some elements of the EU priority project were implemented also by attracting EU Structural funds³⁸.

Summary information about the Project co-funded from EU structural funds

The measure submitted for the EU Structural funds financing aims to support the construction of a cross-border electricity interconnection between Elk in Poland and Alytus in Lithuania and the necessary enhancement and upgrade of the North-Eastern segments of the Polish power grid system in order to handle the specified power of the interconnection. The project is planned for implementation in the framework of the 2007-2013 Environment and Infrastructure Operational Programme (EIOP).

³⁷ Decision No 1364/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 6 September 2006 laying down guidelines for trans-European energy networks and repealing Decision 96/391/EC and Decision No 1229/2003/EC (published in OJ of the EU 22.09.2006, L 262, page 1-23), Annex I, Axes for priorities – EL 7

³⁸ For details please see decision of the European Commission of 6 January 2011 in state aid case N 542/2010 – Poland – Construction of interconnection and cross-border power line between Poland and Lithuania

The beneficiary of the public funding is Polskie Sieci Energetyczne Operator Spółka Akcyjna (hereinafter - "PSE Operator"), which is a transmission grid operator in Poland.

The total investment costs of the notified project are estimated to be PLN 2,645,231,000 (approx. EUR 651 million). The project is expected to be performed and the aid be put into effect between 2011 and 2015.

According to EU structural funds' rules the amount of project-related eligible costs until 2015 is estimated to be PLN 2,187,309,000.

At the moment of notification made to the European Commission, Poland planned to use EU funds to grant aid up to an amount of PLN 1,073,377,000, which accounts for 49.1% of the eligible costs for the entire project. This percentage is an average for the tasks described above. The remainder of the total costs (PLN 1,521,854,000) will be primarily financed from PSE Operator's own funds, obtained as ongoing revenues from the activity of the company or, if need be, from external lending. On that basis, at this stage, the contribution of the beneficiary would amount to more than half (57.5%) of the total project costs.

The amount of aid may be subject to change during the performance of the project, together with the changes in the amount of eligible expenditure. Performed simulations indicate that, with different estimates of amounts of eligible costs under the above guidelines, the currently estimated aid intensity (49.1%) may increase as much as 8 percentage points, up to 57%. With a maximum intensity of 57% the planned maximum amount of aid would be PLN 1,246,766,000 (approx. EUR 307 million).

Project is subject to state aid rules and procedures: financing decision is imputable to Poland and financing granted from the EU structural funds qualifies as State resources, because:

- the EU structural funds resources are transferred from the EU budget to Poland; and*
- choice of the project is made by the Polish authorities.*

Example 2

The Regulation No 663/2009 on the Community financial assistance to projects in the field of energy³⁹ identifies eligible project Liquefied Natural

³⁹ Regulation (EC) No 663/2009 of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 establishing a programme to aid economic recovery by granting Community financial assistance to projects in the field of energy (published in OJ

Gas terminal at Polish coast at port of Swinoujscie.

Some elements of the EU priority project were implemented also by attracting EU Structural funds⁴⁰.

Summary information about the Project co-funded from EU structural funds

The project consists of the construction of installations and structures used for Liquefied Natural Gas (hereinafter: LNG) reloading from ships, loading LNG to tank trucks, LNG regasification, in-process storage of LNG, and supplying natural gas to the Polish gas transmission system or to entities not connected to the national system.

Polskie LNG S.A. (PLNG), which was established as special purpose vehicle, is entrusted with the task of constructing and operating the LNG terminal.

Total costs of the project amount to PLN 2 876 million, including eligible costs of PLN 1 824 million calculated according to EU structural funds' rules. The total amount of aid to be granted is 925 591 117.47 PLN, corresponding to an aid intensity of 57% of the eligible costs of the project.

The two cryogenic in-process storage tanks are not included in eligible costs for the Project, because PLNG received financial assistance up to EUR 55,000,000 for the investment under the European Energy Programme for Recovery "EEPR", Gas and Electricity Infrastructure Projects⁴¹.

Project is subject to state aid rules and procedures: financing decision is imputable to Poland and financing granted from the EU structural funds qualifies as State resources, because:

- 1) the EU structural funds resources are transferred from the EU budget to Poland; and
- 2) choice of the project is made by the Polish authorities.

of the EU 31.07.2009, L 200, page 31-45), Annex, Section A. Gas and Electricity infrastructure projects, Point 1. Gas interconnectors

⁴⁰ For details please see decision of the European Commission of 5 October 2011 in state aid case SA.31953 (2011/N) – Poland – Construction of regasification LNG terminal in Swinoujscie

⁴¹ Commission Decision of 5 November 2010 on Union financial assistance for ACTIVITY No EEPR-2009-INTg-LNG-PL-SI2. 574820/SI2. 574825 within the scope covered by Regulation (EC) 663/2009 with respect to gas and electricity intersystem connections, K(2010) 7511 final

Example - Malta

In case of Malta one example can be mentioned:

The Regulation No 663/2009 on the Community financial assistance to projects in the field of energy⁴² identifies eligible projects “Electricity interconnection Malta-Italy” and “Small isolated island initiatives – Malta”. Malta notified to the European Commission the financing of the construction of an undersea interconnection with Sicily and an extension of the Maltese network to integrate the interconnector, intended to address the vulnerability of Malta’s supply⁴³.

The sole beneficiary is Enemalta Corporation, a public enterprise which is designated as the distribution system operator in Malta.

The notified project is project selected by the European Commission according to the Regulation No 663/2009.

The capital costs of the projects are estimated to total EUR 150 million. The financing of the projects is expected to be covered by a combination of EU contributions under the Regulation (the Community contribution to the interconnection projects shall not exceed 50% of the eligible costs), equity contributions from Enemalta (EUR 10 million) and loans taken by Enemalta Corporation at commercially negotiated conditions, with the guarantee of the Government of Malta for not more than 80% of the total capital investment.

The State guarantee was analysed on a bases of state aid rules⁴⁴: (a) Enemalta is not in financial difficulties; (b) guarantee will be limited in object, amount and time; (c) guarantee is limited to be at 80% of the total capital costs, although this limit is not applicable to Enemalta as it is entrusted with the public interest tasks, i.e. to operate, maintain and develop the electricity distribution system within Malta; (d) market based fee will be paid for the guarantee.

⁴² For the Regulation reference see footnote 10; applicable section of the Regulation to this case is Annex, Section A. Gas and Electricity infrastructure projects, Point 2. Electricity interconnectors and Point 3. Small island projects

⁴³ For details please see decision of the European Commission of 13 January 2010 in state aid case N 419/2009 – Malta – Investments on electricity transmission and interconnector infrastructure

⁴⁴ Assessment based on Commission Notice on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to State aid in the form of guarantees (published in OJ of the EU 20.06.2008, C 155, page 10-22)

Project is not subject to state aid rules and procedures (although the notification had been submitted to the European Commission) because of the following:

- 1) *As regards the EU contributions, and contrary to other financial instruments of the European Union, in order to receive Community financial assistance, the notified projects, which are expressly listed in the Regulation, must be assessed on the basis of the sole criteria set out therein, according to procedures decided by the EU legislator and implemented by EU institutions, whilst the role of Member States is that of supporting the correct technical and financial implementation of the projects selected already by the EU legislator. The financial support through the Regulation is, therefore, not imputable to an act of Malta. Moreover, the funds are paid from the EU budget to the beneficiary and the Regulation leaves Malta no discretion as to the use to which such funds are put. Accordingly, maximum EU contribution of EUR 20 million and EUR 5 million does not constitute State resources.*
- 2) *The Government guarantee does not provide an economic advantage to Enemalta, accordingly, guarantee provided does not involve State aid.*

1.2.4 Bilateral assistance provided by other States

Principles described regarding funds coming from the European Union are applicable also when financial resources are provided on the bilateral basis by other States. Relevant element for the assessment here is also whether the funds of the other State are made at the disposal of the benefitting State.

As explained earlier, distinction shall be made between projects selected and directly financed by the other State and projects financed under bilateral assistance agreements, but disbursed to the account of benefitting State.

In the latter case, the benefitting State is managing funds, pre-selecting beneficiaries of the funds and implements the payments of these funds. Accordingly, the funds of bilateral assistance are at the disposal of the benefitting State and are imputable to the benefitting State, consequently, they qualify as State resources.

Example - Latvia

In case of Latvia one example can be mentioned:

JSC BC GROUP did receive support for the implementation of individual project “Second Life: Restoration of Wooden Cultural Heritage at Kalnciema/ Melnsila quarter in Riga”⁴⁵.

The project envisages the restoration of the two wooden buildings in Kalnciema Street and the improvement of the land plot surrounding the buildings.

The wooden buildings in Kalnciema Street are included in the UNESCO World Heritage list. The Latvian authorities emphasise that the inclusion of the wooden buildings in the UNESCO list is based not only on the heritage value of the buildings themselves, but also on the significance of the green land surrounding the buildings. The buildings together with their typical Pārdaugava gardens jointly form a single entity, the restoration of which makes significant contribution to the attainment of the goals under the European cultural heritage priority of the EEA and Norwegian Financial Mechanisms.

The total amount of support amounts at LVL 335 856 (ca. EUR 481 861) representing an aid intensity of 65% of the applicable eligible costs of LVL 516 702 (ca. EUR 741 324).

The project is financed by the European Economic Area Financial Mechanism (EEA Financial Mechanism) and by the Norwegian Financial Mechanism. The resources are allocated to Latvia’s State budget and the payments to beneficiaries are made from the State budget.

Project is subject to state aid rules and procedures: *financing decision is imputable to Latvia and financing granted from the EEA/ Norwegian financial mechanism qualifies as State resources, because:*

- 1) resources of the EEA/ Norwegian financial mechanism are transferred to Latvia; and*
- 2) choice of the project is made by the Latvian authorities.*

⁴⁵ For details please see decision of the European Commission of 2 October 2008 in state aid case N 220/2008 – Latvia – EEA/ Norwegian Financial Mechanism priority “ Conservation of European cultural heritage” – SIA BC GROUP individual project “Second Life: Restoration of Wooden Cultural Heritage at Kalnciema/ Melnsila quarter in Riga”

1.3 Is there selective advantage favouring certain companies, the production of certain goods or the provision of certain services?

State aid rules apply indifferently to both private and public companies. The principle of neutrality with regard to the system of property ownership is established in Article 345 of the TFEU, as well as in the case-law of the EU Courts.

A measure gives an advantage to the beneficiary company when it provides a financial or commercial benefit that the company would not have been able to secure on the market (typically because the State provided the benefit for free or against insufficient remuneration). Normal market behaviour is the benchmark used in assessing all kinds of economic transactions entered into by public authorities.

The advantage must also be selective, i.e. it must favour certain companies, regions and/or economic activities in detriment of others. A measure which is formally neutral (i.e. on paper it is open to all) can be *de facto* selective if in practice it applies only to certain companies.

For example, tax measure is general and not selective, if it is open to all operators within the State, i.e. it is open to all companies on an equal access basis and is not restricted by the discretionary power of the tax authorities.⁴⁶

1.4 Can market economy investor principle (MEIP) be applied?

Normal market behaviour is the benchmark used in assessing all kinds of economic transactions entered into by public authorities. In order to identify what constitutes normal market behaviour, Market Economy Investor Principle test shall be applied.

⁴⁶ See for more details Commission notice on the application of the State aid rules to measures relating to direct business taxation (published in OJ of the EU 10.12.1998, C 384, page 3-9) points 12-20

In order to determine whether an advantage was provided and its extent, one should compare the action of the public authorities with what a normal market operator would have done under the same circumstances. For the purposes of the MEIP assessment, only those costs that would have been borne by a private operator placed in the same situation will be considered and not the costs or losses that the State would bear as a public authority.

If the test shows that a normal market operator would have done the same as the State, then the presence of an advantage can be excluded and thus no state aid is involved. When the State invests in a company jointly (concomitantly) with a private investor in comparable circumstances and under the same terms and conditions, this provides strong evidence that the MEIP test is met. It is however necessary that the private operator's investment be significant and that its behaviour is not influenced by the State's conduct.

1.5 Is there distortion or potential distortion of competition present?

If a measure provided by the State reinforces (or would be capable of reinforcing) the competitive situation of the beneficiary company compared to that of its competitors, then competition is considered to be distorted. No actual distortion of competition is required in case of state aid assessment.

1.6 Does the measure have effect on trade between/ with EU Member States?

When aid granted by the State or through State resources strengthens the position of a company compared with other companies competing in intra-Community trade the latter must be regarded as affected by the aid.

Effect exists if market is open for competition. Markets are open for competition either by European Union legislation or by national legislation or *de facto* by economic developments. It is sufficient that the beneficiary undertaking trades a good or service which could be traded between/with EU Member States. Within this meaning, a measure may also affect trade even if the recipient company is not involved in intra-EU trade/ cross-border activities. Aid granted to a company operating on a non-liberalized market may affect trade if the recipient company is also active on liberalized markets.

There is no threshold or percentage below which trade between Member States can be regarded as not having been affected, except if rules of *de minimis* regulation⁴⁷ have been complied with. The relatively small amount of aid or the relatively small size of the recipient company does not a priori mean that trade with/ between Member States may not be affected. Even a small amount of aid can boost the services or products supplied by one company, thereby making it more difficult for other European companies to supply the same services or product on the local market.

Only activities that have a purely local character did not affect trade between Member States, for example:

- (a) swimming pools to be used predominantly by the local population;
- (b) local hospitals aimed exclusively at the local population;
- (c) local museums unlikely to attract cross-border visitors;
- (d) local cultural events, whose potential audience is restricted locally.

⁴⁷ Commission Regulation (EC) No 1998/2006 of 15 December 2006 on the application of Articles 87 and 88 of the Treaty to *de minimis* aid (published in OJ of the EU 28.12.2006, L 379, page 5-10)

2. Criteria to be Respected for Granting State Aid

2.1 Basic methodology used in State aid assessment

Before introducing any state aid measure the following questions shall be answered to justify the need for a State aid measure (State aid scheme or Individual State aid project, i.e. *ad hoc* aid).

1. Is the aid measure aimed at a well-defined objective of common interest (i.e. does the proposed aid address a market failure or another objective of common interest)?

- Market Failure – market forces do not provide the necessary incentives for market operators to perform activities under consideration.
- An objective of common interest is an objective which has been recognized by the EU as being in the common interest of the EU Member States.

2. Is the aid well designed to deliver the objective of common interest? In particular:

- Is the aid measure an appropriate instrument, i.e. are there other, better placed instruments?
 - * An instrument is appropriate if there are no other less distortive instruments to achieve the same results.
- Is there an incentive effect, i.e. does the aid change the behaviour of firms?
 - * State aid provides an incentive effect if the aid changes the recipients' behaviour towards reaching the objective of common interest. An incentive effect criterion is not complied with in all the cases where State aid is granted if the works on the project or activity has started before the beneficiary has submitted an application for the State aid to the Member State concerned.

- Is the aid measure proportional, i.e. could the same change in behaviour be obtained with less aid?
 - * A State aid measure is proportional if the aid as such is kept to the minimum and if the beneficiaries are selected in a non-discriminatory, transparent and open process.

3. Are the distortions of competition and the effect on trade limited, so that the overall balance is positive?

- * The granting of the aid will constitute a financial advantage for the beneficiary as compared to its competitors. Such an advantage is particularly distortive where it keeps inefficient firms afloat or where it reinforces existing market power and encourages exclusionary behaviour.

2.2 Compatible state aid

If the necessity of State aid measure is justified, it can be implemented only if it is afterwards declared compatible on the basis of the EU secondary legal acts in the field of State aid (this includes also decision practice of the European Commission and case-law of the European Courts).

Overall objectives for declaring State aid compatible with the internal market are defined in Article 107 (2) and (3) of the TFEU and objectives are the following:

- **Art. 107 (2)**
 - Social aid to individual customers
 - Aid to eliminate negative consequences of natural disasters or exceptional occurrences
 - Aid to eliminate negative results due to the division of Germany
- **Article 107 (3)**
 - Aid to regions with abnormally low living standards

- Aid for execution of projects with common European interest or to remedy a serious disturbance in the economy of a Member State
- Aid for development of certain economic activities or of certain economic areas
- Aid to promote culture and heritage conservation

The objectives for granting State aid can be split between Horizontal objectives or Sector-related objectives according to the EU secondary legal acts⁴⁸ in the field of State aid.

- Horizontal objectives are:
 - State aid for regional development (initial investment aid)
 - State aid for environmental protection
 - State aid for employment
 - State aid for research, development and innovation
 - State aid for small and medium sized companies
 - State aid for training
 - Compensation for the provision of services of general economic interest
 - State aid for rescue and restructuring of firms in difficulties

For some sectors horizontal rules are not applicable or they shall be applied in modified way.

- Sector related objectives are:
 - Shipbuilding
 - Steel production
 - Coal production
 - Land public transport services
 - Airports and aviation companies
 - Agriculture and fishery
 - Broadband development
 - Public service broadcasting
 - Audio-visual production
 - Financial sector

⁴⁸ Please follow the link http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html to obtain EU secondary legal acts in force for different objectives

EU secondary legal acts provide framework for eligible activities, eligible costs, maximum permissible State aid amount, sector-specific application, thresholds for individual notification in case State aid is foreseen within a State aid scheme, cumulation/combination of State aid, others.

Example – Individual State aid measure

Obligatory requirements according to the EU State aid law to be included in State aid scheme/ individual State aid measure (example provided based on the Guidelines on national regional aid for 2007-2013⁴⁹)

- Objective – initial investment aid
- Eligible activities – investments for (1) the setting-up of a new establishment; (2) the extension of an existing establishment; (3) diversification of the output of an establishment into new, additional products; (4) a fundamental change in the overall production process of an existing establishment.
- Aid form – direct grant/ subsidy
- Eligible expenditures - material and immaterial investment costs⁵⁰
- Maximum aid amount per project, applicable procedures for big projects (for certain objectives) – not exceeding amount of 50 million euros per beneficiary enterprise
- Applicable aid intensity – 50% from eligible expenditures for large enterprises, 60% - for medium sized enterprises and 70% for micro and small enterprises⁵¹

⁴⁹ Please follow webpage to get full text of the EU document:
[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006XC0304\(02\):EN:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006XC0304(02):EN:NOT)

⁵⁰ “Material assets” means assets relating to land, buildings and plant/machinery. “Immaterial assets” means assets entailed by the transfer of technology through the acquisition of patent rights, licences, know-how or unpatented technical knowledge

⁵¹ Please see in document Commission Recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises division of enterprises by their size <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003H0361:EN:NOT>

- *Non-eligible sectors & sectors with special requirements – excluded sectors from the general State aid scheme are the following: steel, primary agriculture, fishery, transport, coal, shipbuilding*
- *Cumulation of aid – current project cannot be combined with State aid financed from another State aid measure related with the same initial investment project*
- *Duration – 2006-2013⁵²*

⁵² Corresponds to the period of application of Guidelines on national regional aid for 2007-2013

